

تأثیر حذف کربنات کل در تعیین میزان اجزاء بافت خاک در خاکهای آهکی علی اصغر جعفرزاده و بهمن موسوی^۱

به منظور بررسی تأثیر حذف کربنات کل خاک در تعیین اجزاء بافت خاک خاکهای آهکی بر روش پی‌یت در ایستگاه تحقیقاتی دانشکده کشاورزی دانشگاه تبریز (کرکج) به شکل آزمایش فاکتوریل با طرح پایه کاملاً تصادفی در ۲ تکرار اجرا گردید. عامل A در سه سطح درصد کربنات کل نمونه‌های خاک (۸/۳۸، ۱۲/۰۲ و ۱۹/۹۳ درصد) و عامل B عملیات مختلف قبل از تعیین اجزاء خاک (بدون حذف کربنات کل، حذف کربنات کل با استفاده از اسید HCl نیم نرمال و یک نرمال) بود.

ارزیابی نتایج نشان داد که هرچقدر کربنات کل خاک با اسید غلیظتر حذف گردد مقدار اجزاء خاک در اندازه سیلت و رس (ذرات خاک کوچکتر از ۰/۰۵ میلی‌متر) در سطح معنی‌داری نسبت به زمانیکه کربنات کل حذف نمی‌شود و یا با اسید رقیق‌تر حذف گردد کاهش می‌یابد. ولی اجزاء ذرات خاک در اندازه شن (ذرات خاک به اندازه ۰/۰۵ - ۲ میلی‌متر) نسبت به زمانیکه کربنات کل حذف نگردیده است افزایش می‌یابد. در کلاس بافت خاک هنگام استفاده از اسید کلریدریک نیم نرمال نسبت به حالت بدون حذف کربنات کل نمونه خاک تفاوتی دیده نمی‌شود (لوم شنی)، ولی مقدار dg (میانگین هندسی قطر ذرات) و σg (انحراف معیار هندسی ذرات خاک) بترتیب از ۰/۱۶۸ و ۱۳/۰۱ میلی‌متر به ۰/۲۹۹ و ۱۱/۱۲ میلی‌متر تغییر می‌یابد، که نشان‌دهنده اختلاف بین این مقادیر است. در کل زمانیکه برای حذف کربنات‌ها از اسید غلیظتر استفاده می‌گردد نه تنها مقادیر dg و σg بشدت تغییر می‌یابد بلکه کلاس بافت خاک از لوم شنی به شن لومی عوض می‌شود.

واژه‌های کلیدی: توزیع اندازه ذرات خاک، بافت خاک، خاکهای آهکی

^۱ به ترتیب: استادیار گروه خاکشناسی دانشکده کشاورزی تبریز و دانشجوی کارشناسی ارشد خاکشناسی